

D-k 260 300
kel. 40 kano

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

MATERJALE
pedagoogiliseks
PRAKTIKAKS

TARTU 1972

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO

MATERJALE
PEDAGOOGILISEKS
PRAKTIKAKS

Viies, täiendatud trükk

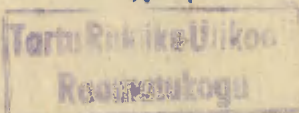
Tartu 1972

S I S U K O R D

Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste koolipraktika juhend	3
Juhiseid õppetunni vaatlemiseks ja analüüsimiseks	18
Klassijuhataja töö planeerimisest	21
Klassi pedagoogilis-psühholoogilise karakteristika koostamise kava	25
Näidis nr.1. N.Keskkooli 8 ^c klassi karakteristika	28
Õpilase pedagoogilise karakteristika koostamise kava	32
Näidis nr.2. N.Keskkooli 8 ^c klassi õpilase karakteristika	34
Seminari teemad	37
Pedagoogilise praktika aruanne I ja II etapi lõpul	39

Arh.

KUSTUTATUD

2108 2058

МАТЕРИАЛЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ

Издание пятое, дополненное

На эстонском языке

Тартуский государственный университет

СССР, г. Тарту, ул. Эликооли, 18

Vastutav toimetaja K. Indre

TRÜ rotaprint 1972. Paljundamisele antud 17.X 1972. Trükipoognaid 2,78. Ting-trükipoognaid 2,56. Arvestuspoognaid 1,9. Trükiarv 1500. Paber 30x42. 1/4. MB 09132. Tell. nr. 1027.

Hind 20 kop.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASTE KOOLIPRAKTIKA
JUHEND

I. Koolipraktika ülesanded

1. Koolipraktika on üks tähtsamaid lülisid üliõpilaste ettevalmistamisel pedagoogiliseks tööks.

Koolipraktika ülesandeks on:

- a) õpetada üliõpilasi iseseisvalt ja loovalt lahendada õppetöö ning kommunistliku kasvatuse ülesandeid;
- b) kinnistada ja süvendada üliõpilastel neid teadmisi ja oskusi, mis nad on omandanud eriala distsipliinide ning pedagoogika, metoodika ja psühholoogia õppimisel;
- c) süvendada üliõpilastes huvi pedagoogi kutse vastu ja teadusliku metoodilis-pedagoogilise uurimistöö vastu;
- d) tutvustada üliõpilasi eesrindlike pedagoogide kogemustega nõukogude noorsoo õpetamisel ja kasvatamisel;
- e) kujundada üliõpilaste pedagoogilise töö oskusi ja vilumusi.

. Koolipraktika organiseerimine

2. Koolipraktika kestab 18 nädalat.

3. Koolipraktika toimub kolmes etapis:

I etapp - esmaajones keskastme (IV-VIII) klassides;

II etapp - esmaajones vanema astme (VIII-XI)

klassides, mis lõpeb praktikasemina-
riga (1 nädal);

III etapp (stažööripraktika) - nii vanema kui kesk-
astme klassides.

Koolipraktika iga etapi ulatus ja kalendaarsed täht-
ajad on määratud vastava eriala õppeplaaniga.

4. Koolipraktika organiseeritakse paremates üldhari-
duslikes koolides (kaasa arvatud töölisnoorte koolid).
Praktika baasidena kasutatavate koolide nimekiri kooskõlas-
tatakse haridusministeeriumiga.

5. Üliõpilased sooritavad koolipraktika samades baa-
sides ka:

- a) lisaspetsiaalsuse (kodundus, joonistamine)
alal;
- b) teise spetsiaalsuse alal:
  - ajaloolased - võõrkeelest;
  - geograafid - bioloogiast;
  - bioloogid - keemiast;
  - keemikud - füüsikast;
  - füüsikud - matemaatikast;
  - matemaatikud - füüsikast.

Esimene etapp.

6. Esimesel etapil suunatakse üliõpilased praktika-
le 4-12-liikmeliste gruppideks. Gruppi juhib ja tema tööd
organiseerib metoodik-grupijuht. Üliõpilasi juhendavad
peale metoodiku veel pedagoogika kateedri esindaja, kooli
direktor (või tema asetäitja), aineõpetaja, klassijuhata-
ja ja vanempioneerijuht.

7. Iga üliõpilane koostab praktikaetapi esimesel
nädalal oma individuaalse praktikaplaani kogu etapi jaoks,
lähtudes seejuures:

- a) aineõpetajalt saadud ajajaotusplaani andmetest;

- b) kooli direktorilt (või tema asetäitjalt) ja klassijuhatajalt saadud ülesannetest klassivälise ja klassijuhatajatöö alal;
- c) grupijuhilt saadud ühiskülastuste plaanist;
- d) koolipraktika programmi kõigi nõuete täieliku realiseerimise vajadusest;
- e) arvestusest, et üliõpilase tööpäeva pikkus koolis on keskmiselt vähemalt 3-4 tundi.

Praktika esimese nädala lõpul kooskõlastatakse individuaalne praktikaplaan pedagoogika kateedri esindajaga ning esitatakse kinnitamiseks grupijuhile, kes koostab hma koondtunniplaani.

8. Töö kohta praktika esimesel etapil peab üliõpilane päevikut, mis peab:

- a) peegeldama praktika programmi täitmist;
- b) kajastama üliõpilase kogu praktikaga seotud tegevust;
- c) näitama üliõpilase oskust nii teiste kui oma tööd analüüsida, kõiki koolielus ilmnevaid tegureid näha ja hinnata.

Päevik peab sisaldama faktilist ja analüüsivat materjali kõigi kuulatud ja antud tundide, klassivälise tegevuse ja klassijuhataja ülesannete täitmise kohta.

Üliõpilane esitab praktika päeviku (koos praktika programmis ette nähtud muu dokumentatsiooniga) grupijuhile koheselt etapi lõpul.

9. Esimene etapp lõpeb lihtarvestusega. Arvestuse dumlisel ei pääse üliõpilane stažööripraktikale.

ne etapp.

10. Teisel etapil kehtivad samad nõuded, mis esimesel etapil (punktid 6-9).

11. Teise etapi lõpuks - kas I või II etapi jooksul nevalt töö organiseerimisest vastaval erialal - peavad

olema antud ja kuulatud tunnid:

- a) lisaspetsiaalsuse (kodundus, joonistamine) alal (vähemalt 4 tundi kuulatud ja 4 tundi antud);
- b) teise spetsiaalsuse alal (vähemalt 35 tundi kuulatud ja 10 tundi antud).

Teise spetsiaalsuse alal sooritatakse praktika üldreegliina keskastme (IV-VIII) klassides.

12. Erandjuhtumil võib pedagoogilise praktika üldjuhendaja loal rakendada üliõpilasi teisel etapil asendusõpetajana, kindlustades seejuures praktika programmi täieliku täitmise..

13. Teise etapi lõpul organiseerivad pedagoogika kateedri esindajad üliõpilastele erialade kaupa praktika-seminari, millest kutsutakse osa võtma ka metoodikud-grupijuhid. Seminari ülesandeks on üldistada harjutuspraktika tulemusi ja süvendada teoreetilisi teadmisi.

Kolmas etapp (stažööripraktika).

14. Stažööripraktika võib pedagoogilise praktika üldjuhendaja nõusolekul toimuda ka tehnikumides, kutsekoolides ja maanoorte koolides. Vajaduse korral võib üliõpilasi paigutada stažööripraktika ajal ka tööle asendusõpetajana, kusjuures igale üliõpilasele kinnitatakse üks õpetaja juhendajaks.

15. Stažööripraktikale suunatakse üliõpilased teaduskondliku juhendaja poolt grupijuhi ettepanekul - ühe õpetaja juurde mitte rohkem kui 2 praktikanti.

16. Stažööripraktika ajal tuleb üliõpilastel, kes omandavad ka teise spetsiaalsuse, anda tunde ka sel erialal.

17. Stažööripraktika ajal töötab praktikant kooli direktori poolt kinnitatud aineõpetaja ja klassijuhataja

tööplaanide järgi, lülitudes täielikult kooli ellu.

18. Stažööripraktika ajal täidab üliõpilane selleks spetsiaalselt ette nähtud stažööripraktika päevikut, hoolikalt silmas pidades kõiki täitmise ja vormistamise nõu-
leid. Päevikusse kantakse hindavad märkmed ka praktikandi
tööd kontrollinud isikute poolt (üleülikooliline ja teadus-
töndlik juhendaja, pedagoogika kateedri esindaja jne.).

19. Stažööripraktika lõpul annab grupijuht iga prak-
tikandi kohta hinnangu, märkides selle stažööripraktika
päevikusse, mis säilitatakse üliõpilase isiklikus toimi-
tus. Hinnang võetakse ülikooli lõpetamisel arvesse ise-
loomustuse koostamisel.

20. Stažööripraktika lõpeb lihtarvestusega.

Koolipraktika lõpetamine.

21. Pärast koolipraktika lõppu organiseerivad tea-
tuskondlikud juhendajad koos grupijuhtidega erialade kau-
sa pedagoogilise praktika lõppkonverentsi, millest kutsu-
takse osa võtma kateedrite juhatajad ja pedagoogika kateed-
ri esindaja.

22. Koolipraktika lõpeb diferentseeritud arvestuse-
ga, mille hinde fikseerib grupijuht koos pedagoogika ka-
teedri esindajaga külastatud tundide, ja koolipoolse ise-
loomustuse alusel, arvestades üliõpilase tööd kõigil etap-
idel ja praktikaseminaril.

III. Kooli praktika programm.

Praktikantide üldised ülesanded.

23. Koolipraktika algab pedagoogika kateedri ja teaduskondliku juhendaja poolt üliõpilastele organiseeritud instruktiivnõupidamisega (avakonverentsiga), millest osavõtt on kohustuslik kõikidele praktikantidele.

24. Kooli õppe-kasvatustööga tutvumiseks kuulavad üliõpilased praktika I ja II etapi algul kooli direktori (või tema asetäitja) poolt organiseeritud nõupidamisel ettekandeid kooli direktsioonilt, klassijuhatajatelt, vanempioneerijuhilt ja komsomoliorganisatsiooni sekretärilt. Seejärel tutvuvad praktikandid koolimajaga (ruumide jaotus, töökojad, kabinetid, raamatukogu, võimla, õpilaste toitlustamine ja arstlik teenindamine, eluruumid internaatkoolis).

25. Praktikal viibivad üliõpilased on kohustatud osa võtma kõikidest praktika ajal toimuvatest õppenõukogu koosolekuteest, õpetajate tootmisnõupidamistest, parteiorganisatsiooni lahtistest koosolekuteest ja lastevanemate koosolekuteest.

26. Praktikandi tööpäeva pikkuse koolis määrab:

- a) esimesel ja teisel etapil - pedagoogika kateedri esindajaga kooskõlastatud ja grupijuhilt poolt kinnitatud individuaalne tööplan;
- b) stažööripraktikal - kooli sisekord ning aineõpetaja ja klassijuhataja tööplaanid.

27. Puudumised ja hilinemised on üldreeglina lubamatud. Ootamatult tekkinud vajadused tööplaanist kõrvalekaldumiseks lahendatakse grupijuhilt (stažööripraktikal - kooli direktsiooni) poolt.

28. Praktikandid on kohustatud aktiivselt osa võtma:

- a) II etapi lõpul toimuvast praktikaseminarist;
- b) koolipraktika lõpul toimuvast pedagoogilise praktika lõppkonverentsist.

Praktikantide ülesanded oma aine alases õppe- ja kasvatus-
töös.

29. Igal etapil määratakse iga praktikandi juhendamiseks aineõpetaja(d), kelle otsesel juhtimisel ta töötab ja kelle abiga kogemusi õppe- ja kasvatus-töös.

I ja II e t a p i l .

30. Esimese nädala jooksul kuulatakse kogu grupiga ühise ühise poolt koostatud graafiku kohaselt oma aine näitunde võimalikult mitme õpetaja juures ja võimalikult tihedalt koolis, samuti mõningaid teiste ainete (ka algklasside) ja klassijuhatajatunde.

Teisel nädalal ühiskülastused jätkuvad, kuid suurem tähelepanu keskendub oma klassi(de) tundidele.

Kolmandal ja neljandal nädalal toimuvad paralleelsete tundide andmisega kaaspraktikantide tundide ühis-individaalkülastused, võimalusel ka mõne õpetaja tundekülastamine.

Ühiskülastustele järgnevad analüüsid.

Kõik ühiskülastused ja neile järgnevad analüüsid praktikantidele kohustuslikud. Praktikandi analüüsiaktiivsust ja -oskust hinnatakse.

Kogusummas on praktikant kohustatud kummalgi etapil külastama mitte vähem kui 35 tundi.

31. Pärast vajaliku hulga näidistundide külastamist erinevate tunnitüüpide ja õpetamise meetoditega tutvumise hakkab praktikant ise tunde andma grupijuhiga ja eõpetajaga kokkulepitud päevast alates.

Siit alates annab praktikant talle määratud klassis pidevalt kõik vastava aine tunnid kuni praktikal lõpuni - kokku vähemalt 10 tundi.

32. Tunnikonspektid koostab praktikant aineõpetaja otsesel juhtimisel (vajadusel metoodikuga konsulteerides) ning esitab need viimistletud kujul aineõpetajale kinnitamiseks vähemalt üks päev enne vastavat tundi.

33. Praktikant võtab kogu praktika aja jooksul oma eriala kohaselt osa kirjalike tööde läbivaatamisest, koostab, parandab, retsenseerib ja hindab neid, samuti katsete ettevalmistamisest, nõrgemate õpilaste abistamisest, näitlike vahendite valmistamisest, ekskursioonidest, õpilasingide juhtimisest, temaatiliste õhtute ning konverentside korraldamisest ja muudest koolis vastava aine õpetamisega seoses toimuvatest üritustest.

III e t a p i l .

34. Stažööripraktikal võtab üliõpilane üle kõik õpetajakohustused vähemalt kahes (ühes vanema ja teises kesastme) klassis (andes keskastme klassis tunde ka teise spetsiaalsuse alal).

Praktikandi nädalakoormus on 8-12 tundi.

35. Tundide ettevalmistamisel konsulteerib üliõpilane vajaduse korral aineõpetajaga, kes ühtlasi külastab ja analüüsib pidevalt tema tunde.

36. Stažööripraktika esimese nädala jooksul saadab praktikant grupijuhile oma täpse tunniplaani, kus oleksid fikseeritud kõik ainetunnid (ka teise spetsiaalsuse alal) ning klassijuhatajatund. Igasugustest muudatustest tunniplaanis tuleb grupijuhti viivitamatult informeerida.

37. Stažööripraktika ajal annab üliõpilane vähemalt 2 tundi nii, et klassis ei viibi külastajaid.

Praktikandi ülesanded klassijuhatajatöös ja klassivälises
kasvatustöös.

38. Igal etapil määratakse iga praktikandi juhendajaks klassijuhataja, kelle klassis ta annab põhiosa oma aine tundidest.

Selle klassijuhataja otsesel juhtimisel võtab praktikant osa kõikidest klassi juhtimisega seotud ülesannetest ning tutvub tema töö planeerimisega, omandades nii kogemusi klassijuhataja töö alal.

I e t a p i l .

39. Esimesel etapil praktikant:

- a) annab vähemalt ühe klassijuhatajatunni;
- b) abistab üht pioneerirühma (vastavalt klassijuhataja tööplaanile);
- c) aitab organiseerida vähemalt üht ülekoolilist kasvatuslikku üritust (seinalehe väljaandmine, kultuurihommiku, aktuse, konverentsi korraldamine jne.);
- d) võtab osa korrapidamisest koolis vastavalt kooli sisekorrale.

II e t a p i l .

40. Teisel etapil praktikant:

- a) annab vähemalt ühe klassijuhatajatunni;
- b) peab kontakti klassi komsomoliorganisatsiooniga, abistab klassi komsomoliorganisatsiooni sekretäri (grupiorganisaatorit) tema töös ja võtab aktiivselt osa komsomoliüritustest;
- c) aitab organiseerida vähemalt üht ülekoolilist kasvatuslikku üritust;

- d) võtab osa korrapidamisest koolis vastavalt kooli sisekorrale;
- e) koostab ühe õpilase pedagoogilis-psühholoogilise karakteristika.

III e t a p i l .

41. Stažõõripraktikal võtab praktikant endale ühes klassis kõik klassijuhataja kohustused ning lülitub võrd-selt teiste õpetajatega kooli üldisesse kasvatustöösse kooli tööplaani alusel.

Lisaks sellele praktikant:

- a) koostab klassi karakteristika;
- b) esineb vähemalt ühe loengu või ettekandega töötajatele koolis või väljaspool kooli (si-se- ja välispoliitilisel, populaarteadusli-kul, pedagoogilisel jne. teemal).

Aruandlus koolipraktika kohta.

42. Praktikaetapi viimasel päeval esitatakse grupi-juhile järgmised dokumendid:

I e t a p p :

- a) päevik (vabas vormis);
- b) aruanne vastavalt vormile (vt. lk. 40);
- c) 2 kuulatud tunni kirjalik analüüs;
- d) 2 antud tunni konspekt (aineõpetaja retsen-siooniga);
- e) 1 klassijuhatajatummi konspekt (klassijuha-taja retsensiooniga).

II e t a p p :

- a) samad dokumendid, mis I etapil;
- b) 1 õpilase pedagoogilis-psühholoogiline karakteristika.

III e t a p p :

stažööripraktika päevik.

IV. K a u g õ p p e ü l i õ p i l a s t e k o o l i - p r a k t i k a .

43. Kaugõppe üliõpilased, kes viimase 3 aasta jooksul on töötanud või töötavad õpetajatena õpitaval erialal ja omavad vähemalt kolme-aastast staaži, võivad taotleda koolipraktikast vabastamist, kui nad esitavad haridusosakonna õiendi pedagoogilise töö staaži ja kvaliteedi kohta. Õiendis peab olema märgitud:

- a) kool ja klassid, kus õpetaja töötab (või töötas);
- b) tööstaaž (nii vanemas kui ka keskastmes);
- c) aine tundmine ja metoodiline tase;
- d) kui on (olnud) klassijuhataja, siis hinnang sellele tööle;
- e) ühiskondlikud ülesanded ja nende täitmine.

Kui õiend sisaldab kõiki nõutud andmeid ja on positiivne, võidakse kaugõppe üliõpilane vabastada koolipraktikast. Vastava sissekande õpinguraamatusse teeb pedagoogilise praktika üldjuhendaja.

44. Kaugõppe üliõpilased, keda pole koolipraktikast vabastatud, sooritavad praktika 9. või 10. (erandina ka 1.) semestril järgmiselt:

- a) üliõpilased, kes on teinud või teevad pedagoogilist tööd, mis ei vasta nende õpitavale erialale või kes katkestasid oma erialase pedagoogilise töö rohkem kui kolm aastat tagasi, sooritavad koolipraktika ühistel alustel statsionaarsete üliõpilastega I ja II etapi programmi ulatuses (vt. pp. II, III) ühe kuu jooksul;
- b) ainult keskmises või ainult vanemas astmes töötavad või töötanud õpetajad sooritavad osalise praktika vastavalt vanema või keskastme klassides 2 nädala jooksul.

45. Kaugõppe üliõpilased valivad praktikabaasi kokkuleppel vastava aineala metoodiku ja teaduskondliku juhendajaga. Seejärel üliõpilane:

- a) kooskõlastab metoodikuga juhendava aineõpetaja ning praktika aja;
- b) hangib kooli direktorilt, aineõpetajalt ja vastavalt klassijuhatajalt kirjaliku nõusoleku selle kohta, et ta võib antud koolis ja nimetatud õpetajate juures praktika sooritada (kõigi kolme koolipoolse juhendaja nimed esitada selgelt koos eesnimedega);
- c) viseerib nõusoleku eriala metoodiku ja pedagoogilise praktika üldjuhendaja juures;
- d) esitab viseeritud nõusoleku metoodikule;
- e) praktika esimestel päevadel teatab metoodikule kuupäeva, millal ta alustab tundide andmist ning täpse tunniplaani (aine- ja klassijuhatajatunnid, klassivälised üritused).

46. Kuuajalise praktika jooksul kaugõppe üliõpilane:

- a) kuulab 25 oma aine tundi võimalikult mitme õpetaja juures;
- b) kuulab klassijuhataja- ja teiste ainete tunde, külastab koolisiseseid üritusi;

- c) annab kesk- ja vanemas astmes vähemalt 12 tundi oma aines;
- d) annab klassijuhatajatunni nii kesk- kui ka vanemas astmes ja täidab teisi klassijuhataja ülesandeid;
- e) esitab praktika lõpul ühe õpilase karakteristika ja klassi karakteristika.

47. Kahenädalase praktika jooksul kaugõppe üliõpilane:

- a) kuulab 15-20 tundi oma aines;
- b) annab 6 ainetundi ja ühe klassijuhatajatunni ning täidab kokkuleppel juhendajaga muid klassijuhataja ülesandeid.

48. Praktika kestel peab kaugõppe üliõpilane päeviti, milles vabas vormis igapäevastes sissekannetes analüüsitakse kogu tööd praktilal, iseloomustatakse kooli ja praktika tingimusi.

Iga nädala lõpul võtab praktikant päeviku sissekan-
tele juhendava õpetaja allkirja.

49. Kaugõppe üliõpilane esitab metoodikule hilje-
lt 10 päeva pärast praktika lõppu:

- a) päeviku;
- b) vormikohase aruande (vt. lk. 40);
- c) kõigi antud tundide konspektid (neist 2 aineõpe-
taja retsensiooniga);
- d) klassijuhatajatunni konspekti (klassijuhataja
retsensiooniga);
- e) ühe õpilase pedagoogilis-psühholoogilise karak-
teristika (klassijuhataja retsensiooniga);
- f) klassi karakteristika (klassijuhataja retsen-
siooniga);
- g) aineõpetaja ja klassijuhataja poolt koostatud
ning allkirjastatud iseloomustuse üliõpilase
koolipraktika kohta.

50. Praktika lõpeb diferentseeritud arvestusega. Hinde paneb ja kannab õpinguraamatusse metoodik, konsulteerinud eelnevalt aineõpetaja(te), klassijuhataja(te) ja pedagoogika kateedri esindajaga.

51. Kaugõppe üliõpilased võivad saada ühe kuu stipendiumi, kui nad pöörduvad vastava taotlusega kaugõppe prorektori poole ja esitavad töökohalt palgata puhkusele arvamise tõendi.

Defektoloogia osakonna üliõpilaste koolipraktika korraldamisest.

Defektoloogia osakonnas toimub pedagoogiline praktika IV ja V kursusel. Neljandal kursusel kestab praktika 7 nädalat - 7.II - 27.III. Viiendal kursusel toimub praktika kogu esimese semestri vältel, s.o. 1.sept. - 1. jaanuarini.

Ajaliselt on kogu pedagoogiline praktika jaotatud viieks etapiks:

I e t a p p - 4 nädalat 8. semestril (7.II-6.III), tundide vaatlus, analüüs, esimeste tundide andmine abikooli algklassides (I-IV kl.);

II e t a p p - 3 nädalat 8. semestril (7.-27.III), iseseisev tundide andmine ja logopeediline töö abikooli algklassides;

III e t a p p - 4 nädalat 9. semestril (1.-28.IX), logopeediline praktika vabariigi logopeedilistes punktides ja polikliinikutes.

IV e t a p p - 6 nädalat 9. semestril (29.IX - 6.XI), tundide vaatlus, analüüs ja esimeste tundide andmine abikooli vanemates klassides (V-VIII) eesti keele, mate-
maatika, ajaloo, geograafia ja bioloogia õpetamise alal, logopeediline töö vanemates klassides.

V e t a p p - 7 nädalat 9. semestril (10.XI - 31.XII), stažööripraktika kõikides abikooliklassides.

Defektoloogia eriala üliõpilaste pedagoogilise prak-
tika koolipoolsete juhendajate ülesanded on samad, mis üld-
hariduslikus kooliski, kusjuures arvestatakse abikooli
spetsiifikat.

Erineva iseloomuga on logopeediline praktika (III
etapp), mille kohta on erijuhend.

Mittestatsionaarsete üliõpilaste
pedagoogilise praktika arvestus.

a) Pedagoogiline praktika sooritatakse abikoolis
või logopeedilises kabinetis. Praktikant peab sooritama
nii koolipraktika (alg- ja vanemates klassides) kui ka
logopeedilise praktika. Kui üliõpilane töötab abikoolis
õpetajana, siis sooritab ta kahe nädala jooksul logopee-
dilise praktika, kui aga töötab logopeedina, siis on ko-
hustatud sooritama koolipraktika 1 kuu jooksul;

b) kasvatajana töötav üliõpilane on kohustatud soo-
ritama pedagoogilise praktika klassis, s.o. andma tunde
kahe nädala jooksul ja praktiseerima 2 nädalat logopeedi-
na koolis või logopeediakabinetis.

Muus osas on nõuded samad, kusjuures tuleb arvesta-
da iga etapi spetsiifikat.

METOODILISI JUHENDEID JA NÄIDISMATERJALE KOOLI - PRAKTIKAKS

I. Juhiseid õppetunni vaatle- miseks ja analüüsimiseks

Õppetunni vaatlemine on efektiivne ja annab vajalik-
ku informatsiooni ainult teatud tingimustel. Tunni vaatle-
miseks peab olema püstitatud kindel ülesanne, mida just
soovitakse välja selgitada. Vaatleja peab olema tunni jäl-
gimiseks ette valmistanud: tuleb teada saada, missugusel
teemal tund toimub, et vajaduse korral värskendada oma
teadmisi vastavas küsimuses; oluline on meenutada ka vas-
tava aine metoodika põhiprobleeme; tuleb tutvuda õpilaste
hinnetega vastavas aines ja varem teostatud kontrollimis-
te tulemustega. Mõnel juhul on kasulik eelnevalt tutvuda
ka õpetaja tunni-tööplaaniga.

Vaatlus on edukam, kui juhinduda vaatluskavast. Vii-
mase sisu sõltub vaatluse konkreetsest ülesandest. Õpetaja
tööga üldise tutvumise korral võib rakendada järgmist kava.

1. Üldised tingimused tunnis.

Puhtus, kord ja õhk klassiruumis. Segavate kõrval-
ärriitajate olemasolu (kära kõrvalruumides jms.).

2. Tunni sisu.

Tunnimaterjali valiku ja selgitamise teaduslik ning
poliitiline põhjendatus, side kaasaja eluga.

Kui otstarbekalt oli materjal liigendatud? Kuivõrd veenev-oli järelduste fikseerimine? Millisel määral kindlustas see õpilaste aktiivse mõttetöö? Millisel määral rakendati õpilaste varasemaid teadmisi ja kogemusi? Millist materjali korrati? Kuivõrd otstarbekas oli vastava materjali kordamine antud ühenduses?

Millist materjali kasutati harjutamiseks? Kuivõrd sobiv oli see harjutamise eesmärgi ja kasvatuse seisukohalt?

Milline oli tunni alusel õpilaste teadmiste, oskuste ja vilumuste tase? Õpilaste väljendusoskuse iseloom?

Milline oli koduste ülesannete iseloom ja nende didaktiline ning kasvatuslik sobivus?

3. Tunni metoodika ning organisatsiooniline vorm.

Kuivõrd otstarbekalt olid valitud uue aine esitamise, kontrollimise ja harjutamise meetodid, kordamise võtted? Millised teised meetodid ja võtted oleksid võinud olla paremad või sama efektiivsed antud tingimustes? Kuivõrd valitud metoodika kindlustas kõigi õpilaste aktiivse töö kogu tunni vältel? Millisel määral oli antud metoodika juures võimalik individualiseerida nõrgemate ja tugevamate õpilaste ning klassikursuse kordajate tööd?

Õppevahendite kasutamise otstarbekus.

Milline oli tunni tüüp? Kuivõrd põhjendatud ning paratamatu oli kasutatud tunni ülesehitus ja erinevate osade ajaline ulatus?

4. Õpetaja isik ja õpilaste käitumine tunnis.

Õpetaja kõne iseloom. Õpetaja käitumine tunnis. Kuidas lahendas õpetaja tunnis ootamatult tekkinud probleeme? Kas ta suutis kogu klassi tegevust jälgida ja reageerida muutustele õpilaste töös ning käitumises? Kuidas

suhtus õpetaja õpilastesse?

Kas õpilased olid tähelepanelikud; millistel juhtudel võis täheldada tähelepanu raugemist? Kuivõrd õpilased ilmutasid oma initsiatiivi ja huvi toimuva töö vastu? Millised õpilased torkasid eriti silma positiivses või negatiivses mõttes?

5. Tunni eesmärk.

Kas tunni käigust ilmnes, et õpetajal on püstitatud selged didaktilised ja kasvatuslikud eesmärgid? Kui selgelt peeti neid silmas kogu tunni käigus? Millisel määral saavutati püstitatud eesmärgid?

Vaatluskava mõte on keskendada tähelepanu teatud põhiküsimustele. Vaatluse tulemused tuleb fikseerida tunni käigus, eristades igal momendil tunni sisu, metoodika ja õpetaja ning õpilaste käitumise külge. Pärast tunni vaatlemist tuleb teha analüüs. Analüüs on soovitatav esitada vaatluskava punktide järjekorras.

II. Klassijuhataja töö planeerimisest

1. Klassijuhataja töö planeerimisel tuleb toetuda partei ja valitsuse otsustele hariduse ja kasvatustöö alal ning Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt välja antud klassijuhataja töö põhimäärusele. Kui koolis on välja tõõtatud ühtlustavaid materjale, nagu klassijuhatajatundide temaatika, siis tuleb ka nendega enne planeerimist tutvuda.

2. Plaani koostamisel tuleb lähtuda kooli üldtööplaanist, pioneerimaleva ja komsomoliorganisatsiooni plaanist; arvestada oleks vaja ka ringide ja kollektiivide töökavasid.

3. Plaani koostamise eel tutvuda dokumentatsiooni kaudu ja vestluse teel klassijuhatajaga kogu tööga, mis on klassis varem toimunud, et kindlustada järjekestvus klassi kasvatustöös.

4. Vestluses klassijuhatajaga välja selgitada antud klassi iseloom ja vajadused kasvatustöö osas.

5. Konkreetsete ürituste kavandamisel tuleb silmas pidada järgmisi üldisi põhimõtteid:

a) on vaja leida kooli kasvatustöö peamine eesmärk ning antud momendi raskuspunkt, millest lähtudes kujundatakse klassi plaan, selle kõik lõigud; ei ole õige tegelda lühikese perioodi jooksul mitmete kasvatustöö üksikküsimustega, see muudaks töö poolikuks ja pealiskaudseks;

b) kasvatustöö peab olema suunatud kollektiivi tugevdamisele, kuid peab samaaegselt silmas pidama kõiki üksikõpilasi, neile tuleb luua võimalus tunda ennast kollektiivile vajalikuna ning elada üle kollektiivi tähelepanu ja kontrolli; eriti tuleb mõelda enesest tõmbunud ja kollektiivi elust kõrvale jäänud õpilaste kaasatõmbamisele;

c) tuleb taotleda õpilaste teadvuse ja praktilise käitumise ühtsust; viimast laadi kasvatustöö on sisuliselt harjutamine, mis on paratamatult vajalik, et ideed ja põhi-

mõtted muutuksid veendumusteks ning kogu käitumise reguleerijaks.

6. Klassijuhatajal tuleb töötada õpilaskollektiiviga ja üksikõpilastega, õpetajate kollektiiviga ja lastevanematega.

7. Klassi õppe- ja kasvatustöö olukorda iseloomustavad hinnangud on otstarbekas anda plaani sissejuhatusena ning sellest lähtudes planeerida sisuline töö. Peale faktiiliste andmete klassi kohta peaks sissejuhatus kajastama järgmisi momente:

- a) kuidas on klass kui tervik häälestatud õppimise suhtes;
- b) kas esineb negatiivset suhtumist hästi õppijatesse;
- c) millistes ainetes ei jõuta edasi ja millest on see tingitud;
- d) kui palju on puudulikult edasijõudvaid õpilasi;
- e) kuidas klass kui tervik suhtub pedagoogilisse kollektiivi;
- f) milline on pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni autoriteet (näide) klassis;
- g) kas on olemas "meie"-tunne ja milles see väljendub (näide nii positiivses kui negatiivses mõttes);
- h) kuidas klass kui tervik suhtub ülekoolilistesse üritustesse;
- i) kas klassis on stiihilisi rühmitusi ja kuidas see mõjub kollektiivile.

Kasvatustöö ülesanne: Mida on tarvis ette võtta õppeedukuse parandamiseks klassikollektiivi tugevdamiseks ja üksikute õpilaste sidumiseks klassikollektiiviga.

Klassijuhataja tööplaani struktuur

Sissejuhatus.

I. Töö klassikollektiiviga.

1. Õpilaste maailmavaate ja veendumuste kujundamine.

Klassijuhatajatundide teemad antakse kõlbelistes, esteetilistes ja poliitilistes küsimustes. Lisaks märgitakse kutsealane suunamisega seotud üritused, kohtumised, ekskursioonid, matkad, ühiskülastused, arutelud jne.

2. Õpilaskollektiivi organiseerimine ja kasvatamine.

Siin fikseeritakse üritused, mille eesmärgiks on klassi õpilaste ühtekuuluvuse tugevdamine, terve avaliku arvamuse loomine ja arendamine klassis, kollektiivi kontrolli tugevdamine üksikõpilaste töö ja käitumise üle.

4. Õppetöö tingimuste parandamine.

Antud lõigus kavandatakse üritused ühenduses õpilaste koduse töö koormuse reguleerimisega erinevates ainetes ja eri nädalapäevadel, kindla päevarežiimi juurutamisega, iseseisva õppetöö metoodika parandamisega, mahajäävate õpilaste abistamisega.

II. Töö õpetajatega.

Selles lõigus fikseeritakse probleemid, milles on vaja saavutada tegevusühesus, samuti klassi õpetajate nõupidamiste (kutsutakse kokku vastavalt vajadusele) temaatika.

III. Töö lastevanemate ja üldsusega.

Kavandatakse kontakti pidamine kodude, vanemate töökohtade, šeflusaliste asutuste ja õppe-tootmispraktika baasidega. Fikseeritakse lastevanemate koosolekute temaatika ning baasettevõtetes peetavate vestluste teemad.

IV. Individuaalne töö õpilastega.

Kavandatakse abinõud ja ettevõtmised nende õpilastega, kes kalduvad üldisest tasemest kõrvale nii negatiivses kui ka positiivses suunas. Fikseeritakse plaanid raskemini kasvatatavate õpilaste sidumiseks klassikollektiiviga, nende õppeedukuse parandamiseks ning ka edukate õpilaste stimuleerimiseks.

Plaan on soovitatav vormistada tabelina:

Aeg	Töö klassikollektiiviga			Töö õpetaja- tega	Töö laste- vane- matega	Indi- viduaal- ne töö
	Klassi- juhata- jatun- dide temaa- tika	Õpilas- kollek- tiivi organi- seeri- mine ja kasva- tamine	Õppe- töö tingi- muste paran- damine			

Klassijuhataja tööplaan on aluseks kogu klassis toimuva tööle, ka pioneeri- ja komsomolitöö plaanid klassis on sellega kooskõlas.

III. Klassi pedagoogilis-psühholoogilise karakteristika koostamise kava

1. Klassi senine areng ja momendi arengutingimused.

Klassi koosseis: vanuseline ja sooline, õpilaste kuuluvus pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni. Klassi olemasoleva koosseisu komplekteerimise aeg, senisele arengule olulisemad momendid.

Klassi kollektiivis: võrdlus teiste (paralleel-) klassidega, suhted teiste klassidega, informeeritus ja osavõtt kooli elust.

2. Klass kui kollektiiv.

Klassi organisatsiooniline struktuur: aktiivi koosseis, tegevuse iseloomustus ja autoriteet. Ühiskondlikud ülesanded klassis, nende jaotamise põhimõtted, nende täitmine.

Klassi pioneerirühma või komsomoligrupi tegevuse iseloomustus, mõju klassile.

Klassi ühiselule omased põhilised tegevusalad ja üritused, osavõtt nendest, omaalgatuse ja pedagoogilise juhtimise vahekord, traditsioonid klassis, suhtumine klassi ausse.

Klassi reageerimine esitatud nõudmistele ja ülesannetele, ülesannete täitmise täpsus, õpilaste vastutustunne, suhtumine ergutustesse ja karistustesse, distsipliin.

Õpilaste omavaheliste suhete iseloom, "meie"-tunde olemasolu; klassikaaslaste hindamise kriteeriumid; domineerivad normid, stiil ja toon suhtlemises.

Õpilaste omavaheliste suhete struktuuri iseärasused klassis. Selle võrdlus klassi organisatsioonilise struktuuriga. Erandliku asendiga õpilased klassis, nende mõju klassile.

Õpilaste rühmitused klassis (grupeerumise alused), nende mõju klassi ühiselule.

3. Klass õppetöös.

Õppeedukuse olukord klassis: üldine hinnang edasijõudmise protsendi ja hinnete jaotuvuse järgi, võrdlus varasema perioodiga, võrdlus teiste klassidega; õppeained, milles klass on eriti edukas ja milles on raskusi; kõrge ja madala õppeedukusega õpilased.

Klassi suhtumine õppetöösse: domineerivad õppimise motiivid, õppeedukuse vastavus õpilaste võimetele, klassi suhtumine kõrge ja madala õppeedukusega õpilastesse.

Klassi käitumine õppetöös: aktiivsus, tähelepanu, töötempo, domineeriv töömeeleolu ja distsipliin tundides; käitumise iseärasused erinevate õppetöö meetodite või vormide rakendamisel, erinevate ainete tundides.

Õpilaste suhtumine õpetajatesse.

4. Klassi kõlbelise ja poliitilise arengu tase.

Klassi suhtumine põhilistesse moraalinormidesse ja käitumisreeglitesse, nendest juhindumine ja nende avaldamine käitumises ja omavahelises suhtlemises.

Klassi teadmised ja orienteerumine maailmavaatelistes ja ühiskondlik-poliitilistes probleemides. Klassi reageerimine nende küsimuste arutamisele ja asetleidnud ühiskondlik-poliitilistele sündmustele.

Klassi avalik arvamus kõlbelistes ja ühiskondlik-poliitilistes küsimustes, seda kujundavad õpilased.

Kodu osa õpilaste kõlbelises ja poliitilises arengus.

5. Klassi_huvialad_ja_harrastused.

Klassi õpilaste põhilised huvialad ja harrastused. Õpilaste osavõtt klassi- ja kooliväliste ringide ja asutuste tegevusest, selle iseloom. Õpilased, kellel puuduvad huvialad ja harrastused. Huvide ja harrastuste mõju õpilaste omavahelisele suhtlemisele, klassi ühisüritustele, nende kasutamine õppe- ja kasvatustöös.

6. Allikad ja meetodid, mida kasutati karakteristika koostamiseks vajaliku materjali saamisel.

N. Keskkooli 8^c klassi karakteristika.

Klassis õpib praegu 33 õpilast: 17 tüdrukut, 16 poissi. Enamik õpilasi on koos õppinud I klassist alates. Klassis on 2 ülekasvanud poissi, kes on esimest aastat selles kollektiivis. 19 õpilast on kommunistlikud noored.

Klassi peetakse kooli üheks parimaks klassiks nii õppeedukuse kui ka isetegevuse osas. Ka klass ise näib sellest teadlik olevat, sest nad on endast üsna heal arvamusel ja seda küllaltki üksmeelselt.

Klassi ühisüritustest (klassiõhtud, õhtu biitmuusikast jne.) võtavad osa enam-vähem kõik, kellel see on võimalik. Veerandi lõpul torkas silma üldine püüdlemine head tunnistuste järele. Tundus, et klassijuhataja poolt on sisendatud hoiakut, et põhiline on head veerandihinded tunnistusel. Viimases klassijuhatajatunnis palusin klassi parimatel õpilastel pöörata suuremat tähelepanu oma lemmikaineile, sest olümpiaadidel jäi klass alla mõlemale paralleelklassile. Ka nääriõhtu ettekanded olid paralleelklassidel märksa vaimukamad kui meie klassil.

Kaaslased arvestavad aktivistidest eriti Pille P-d, Kristi K-d ja Jaan K-d, sest nad on õiglased, ausad ja teisi arvestavad. Vähem hinnatakse Helju H-d ja Peeter N-i, kes on veidi upsakad. Üldiselt täidavad õpilased rahuldavalt neile usaldatud ühiskondlikke ülesandeid. Neid püütakse jaotada nii, et keegi poleks lausa üle koormatud ja ei teeks tööd, mis teda üldse ei huvita. Komsomolirühm töötab üsna aktiivselt ja õieti ei saa nagu tõmmatagi teeravat eraldusjoont komсомolirühma töö ja kogu klassikollektiivi töö vahele.

Teravaid konflikte kooli juhtkonna ja klassi vahel

pole esinenud. Küll aga näib klass armastavat kiitust ja tunnustust, mida nad püüavad ka välja teenida (hinnete pa-
randamine veerandi lõpul). Pedagoogiliselt pole selline
klassi käitumine heakskiitu väärt. Õpilastele tuleks sel-
geks teha, et tähtsad on püsivad teadmised, mitte hinded.

Poiste-tüdrukute suhted klassis on rahuldavad. Poi-
sid, nagu selles eas ikka, on palju lapsikumad ja elavamad
kui tüdrukud. Tüdrukud on tagasihoidlikud, tunnis vaiksed.
Mitu tüdrukut ja poissi on kogu klassi poolt austatud ja
armastatud (Pille P., Kristi K., Jaan K., Urve P., Toomas
I.). On ka õpilasi, keda ei sallita. Aita J. on peaaegu
kõigi teiste poolt tõrjutud. Ta istub üksi ja on tõepoo-
lest veidi omapärane. Kasvult on ta teistest suurem, aga
vaimselt arengult maha jäänud. Tal on selles klassis väga
raske. Testi põhjal selgus veel, et halvasti suhtutakse
ka Vello H-sse (ülekasvanu). Isegi need poisid, kes tema-
ga koos mõnikord korda rikuvad või muidu seltsivad, ei
iseloomusta teda heade sõnadega (jõhker, kiusakas, lärma-
kas jne.).

Ühest tüdrukust - Helju H. - võib kasvada karjerist.
See ilmnes testi põhjal, kus enamik tüdrukutest teda tõr-
jus. Teda iseloomustati kui upsakat, kiusakat, lärmakat,
tuupijat tüdrukut, kes ei raatsi oma teadmisi teistega
jagada. Oma sõbrannade rühmituses on ta juhtival positsioo-
nil ja kuulub ka klassi aktiivi hulka. Eelmistel aastatel
on Helju olnud rühmanõukogu esimees ja selle ametiga suu-
repäraselt toime tulnud. Klassis esineb ka mõningaid rüh-
mitusi. Neist ühe moodustavad mitte millegi poolest silma-
torkavad ja huvideta tüdrukud (umbes 5 õpilast). Omavahel
tundub neil väga lõbus olevat. Neil ei ole midagi klassi
aktiivsemate õpilaste vastu, viimased aga neisse hästi ei
suhtu. Teise rühmituse moodustavad Vello H., Ain N. ja
Mati M. Juhib siin ilmselt Vello H., kellest eelnevalt
juttu oli. Rühmitus pole klassi enamuse silmis heas kir-
jas. Võib eristada veel teisigi rühmitusi ühiste huvi-
de ja harrastuste pinnal. Nende osas pole märgata teiste tau-

nivat suhtumist.

Klassi organisatsioonilise struktuuri ja omavaheliste suhete struktuuri vahel ei ole õnneks karjuvat vastuolu. Suurim ebakõla, mis siin esineb, on Helju H. Kuidas seda probleemi lahendada, ei oska öelda. Olukord on aga küllalt keerukas ja delikaatne.

Sotsiomeetrilise testi põhjal jääb mulje, et umbes 1/3 klassist pole veel kujunenud välja kriitikameelt kaaslaste suhtes ja ühtlasi ka omadust valida endale sõpra. Näib, et õpilased annavad hinnanguid oma klassikaaslastele põhiliselt võimekuse alusel. Seda peaks klassijuhataja püüdma muuta, sest nii ei teki vähemvõimekatel õpilastel üldse võimalust saada kaaslaste tunnustust.

Klassil on ka mõningaid ühiseid ettevõtmisi: loodud on kitarristide ansambel ja klassi näitering. Mõned korrad on need ettevõtmised olnud väga lähedal väljasuremisele, sest õpilased pole harjunud suuremaid raskusi ületama. Neile tuleks anda võimalusi oma nahal tunda, et elus ei saa kõike kerge vaevaga.

Õppeedukuselt on klass üks paremaid koolis. III veerandil oli edasijõudmise protsent klassis 91. See on parem kui eelmistel veeranditel, aga veidi halvem kui eelmisel õppeaastal. Puudulikud hinded on 4 õpilasel. Üks puudulik eesti keeles ei läinud arvesse, sest õpilasel oli düsgraafiku tõend (mille peale ta ise väga uhke oli). Kõige halvem on olukord 2 klassikursuse kordajaga (ühel 2, teisel 3 puudulikku). Ainult neljade ja viitega jõudsid edasi 6 õpilast. Alla oma võimete töötavad õpilased Jaan K., Peeter N., Eerika L. ja Silvi V. Tuleks püüda, et kõik õpilased klassis töötaksid süstemaatiliselt kogu veerandi jooksul ja kaoks tormijooksu headele hinnetele veerandi lõpul.

Klassi lemmikaineks on kirjandus, raskusi valmistasid reaalsed ja võõrkeel. Klassi lugemus on hea ja kui keegi satub mõnele heale raamatule, loeb seda varsti terve klass. Eestvedajaiks on siin Pille P., ja Jaan K. Peale

kirjanduse ja muusika on õpilastel suur huvi veel spordi vastu. Vastavalt huvialadele võetakse osa klassiväliste ringide tööst; on ka muusika- ja spordikoolis käivaid õpilasi. Tublisti on veel tööd, et kujundada õpilaste vajalike käitumisharjumusi (teretamine, suhtlemine vanemate inimestega, poistel suhtlemine tütarlastega jne.).

Õpilased ei tunne küllaldaselt huvi poliitilise elu nähtuste vastu, kuna nad oskavad neid veel vähe analüüsida, neile iseseisvaid hinnanguid anda. Senisest rohkem tuleks õpilasi kaasa tõmmata ideelis-poliitiliste küsimuste arutamisele, tuleks läbi viia huvitavaid poliitinformatsioone, korraldada viktoriine jne. Siin tuleks suur töö ära teha just komsomoligrupil. See peaks olema õpetaja oskusliku abi puhul neile jõukohane, sest klassi populaarsemad ja võimekamad õpilased on ka komsomoligrupi eesotsas.

Karakteristika koostamisel kasutati:

1. Andmeid, mis hangiti vestluses klassijuhataja ja aineõpetajatega.
2. Klassipäevikus olevaid andmeid.
3. Praktikandi enda tähelepanekuid praktikaaja jooksul.
4. Sotsiomeetrilist testi.
5. Lühikest ankeetküsitlust õpilaste lugemishuvide kohta.

Karakteristika koostas M.Lainurm,
bioloogiaosakonna V kursuse üli-
õpilane

IV. Õpilase pedagoogilise karakteristika koosta- mise kava

1. Biograafilised andmed ja kodused tingimused.

Tähtsamad faktid õpilase elust, mis on mõjutanud tema arenemist: senine haridustee, perekonna koosseis, majanduslik ja kultuuriline olukord kodus, koduse kasvatuses loom, vanemate suhtumine koolisse, kodu mõju õpilasele; muud õpilast mõjustavad tegurid väljaspool kooli (ümbruskond, tuttavad).

2. Füüsiline seisund.

Kas õpilasel on mingeid tervisehäireid, mis takistavad normaalset tööd: meeleelundite vead, puhtus, hügieenilised harjumused.

3. Suhtumine õppimisse ja tootvasse töösse ning edukus õppimises ja töös.

Suhtumine õppetöösse üldse ja üksikutesse ainetes; millistes õppeainetes tugev, millistes on raskusi; vaimsed võimed, mälu, mõtlemise ja kõne areng. Kutsevalik. Suhtumine tootvasse töösse üldse ja üksikutesse tööliikidesse; tööoskused. Töödistsipliin õppe- ja tootvas töös.

4. Huvid.

Millistest kooli- ja klassivälistest ringidest ja üritustest võtab osa: lugemishuvid; huvi meelelahutuste vastu. Millistel aladel ilmnevad suuremad võimed. Kavatsused kutsevaliku suhtes.

5. Moraaalne_päe ja iseloom.

Kõlbelised ja ühiskondlikud vaated, printsiipiaalsus. Kuulumine pioneeri- või komsomoliorganisatsiooni; asend ja aktiivsus. Suhtumine ühiskondlikusse töösse. Asend klassi-kollektiivis: suhtumine kaasõpilastesse ja kaasõpilaste suhtumine temasse; suhtumine tütarlastesse (poistesse), suhtumine iseendasse. Muud silmapaistvamad iseloomuomadused. Õpilasreeglite täitmine koolis ja väljaspool kooli; kultuurse käitumise harjumused.

6. Kasvatustöö.

Millised kasvatuslikud vahendid avaldavad õpilasele kõige suuremat mõju. Milliste omaduste kasvatamisele peaks pöörama edaspidi tähelepanu? Millisele erialale soovitame õpilasel asuda õppima või tööle.

M ä r k u s : Iseloomustus koostatakse vabas sõnastuses. Iseloomustus peab olema analüüsiv ja tervikuna seotud, mitte kirjeldav või üksikfakte registreeriv.

N. Keskkooli 8^c klassi õpilase karakteristika.

Dagmar on pärit kahelapselisest perekonnast. Tal on noorem vend, kes käib I klassis.

Dagmaril on kasuisa, kes töötab Pioneeride Majas automotoringi õpetajana, ema on raamatupidaja. Perekonda kuulub ka vanaema.

Dagmari õppimistingimused on normaalsed. Perekond elab kahetoalises korteris. Kodu on mugav, tüdrukul on õppimiseks oma laud (vend õpib teises toas) toas, kus ta elab koos vanaemaga.

Dagmar ei taha palju rääkida oma kodusest elust, sest ta ema kuritarvitab alkoholi. Tütar mõistab ema hukka, seetõttu on nende omavahelistes suhetes tekkinud lõhe. Ema arvates on tütar uhke, pirtsakas, jonnakas - klassikaaslased nii ei arva. Sellepärast püüab Dagmar viibida kodus võimalikult vähem, sageli elabki klassikaaslaste juures.

Füüsiliselt on Dagmar hästi arenenud. Ta tegeleb spordiga, käib Kõrgema Spordimeisterlikkuse Koolis, kus ta erialaks on ujumine.

Vaimsetelt võimetelt on Dagmar normaalne laps. Kuna tegeleb paljude asjadega, ei kasuta ta neid alati maksimaalselt ära. Selle tulemusena on ka õppepõlvkond keskmine. Raskusi on matemaatikaga, kuhu on jäänud mingi lünk. Oma mõtlemisvõime eelduste poolest võib ta selle ületada. Vanemad tema õppimise vastu huvi ei tunne. Põhjuseks olevat see, et nad ise ei oska enam 8.klassis õpitavat materjali, seega nad ei oska tütart juhendada ega õpetada.

Dagmar ise on oma õppepõlvkonnast huvitatud - käib konsultatsioonides, küsib tunnis või vaheajal, kui aru ei saa. Teistes ainetes raskusi pole, kuigi vahel esineb ka mõnin-

gaid puudulikke hindeid. Need on tingitud rohkem hooletusest.

Oma ülesannetesse suhtub Dagmar kohusetundlikult, täidab antud korraldused alati.

Dagmar tunneb erilist huvi arstiteaduse vastu. Tulevikus tahab ta tingimata õppida arstiks. Praegu abistab ta sageli kooli meditsiiniõde süstimisel, vaktsineerimisel jne. Dagmari huvide ring on üsna lai. Ta armastab lugeda, muusikat kuulata, käib teatris. Peale selle võtab ta veel osa Kultuurihoone rahvatantsuringi tegevusest.

Dagmar on energiline, hakkaja tüdruk. Vahel aga võtab ta endale liiga palju ülesandeid ja siis ei saa ta kõigea hakkama. Sellest on tingitud ka mõningad lüngad teadmistes ja halvad hinded. Vahel kipub ta ka edvistama. Dagmar on ise oma puudustest teadlik ning püüab neist jagu saada; ta on tugeva eneseanalüüsivõimega tüdruk.

Suhted klassikaaslastega on Dagmaril head. Tunneb veidi aukartust klassi paremate õpilaste ees (et ise ei õpi nii hästi). Sobib paremini vaiksemate, tagasihoidlike tüdrukutega.

Klassi üritustest võtab aktiivselt osa. Igas olukorras on tal oma arvamus, mida julgeb ka välja öelda: klassijuhatajatunnis kritiseeris väga tõsiselt ja asjalikult mõningaid klassikaaslast, ütles välja, millised puudused on nende klassi omavahelistes suhetes.

Praegu on Dagmaril veel hea iseloom, kuid koduste tingimuste tõttu võib see muutuda. Kuigi ta mõistab ka ise, mis on hea ja mis halb, vajab ta siiski veel hoolitsust ja ka hellust. Et ta seda kodunt ei leia, otsib ta seda mujalt. Nii aga võib ta kergesti sattuda halbade sõprade mõju alla. Tuleks jälgida, et ta sõbrustaks rohkem klassikaaslastega, eriti nendega, kelle vanemad ka temasse hästi suhtuvad, et ta näeks, et keegi ka temast hoolib. Näiteks M.M-ga, kelle juures Dagmar vahete-vahel elab, peaks ta tingimata edasi sõbrustama. Ka M. ema suhtub Dagmarisse väga hästi, nii et Dagmar hüüdis teda emaks.

Palju tuleb kasvatamisel ära teha koolil, eriti klas-

sijuhatajal ja klassikaaslastel. On tarvis, et Dagmar usaldaks neile ka oma mured, mida tal on kindlasti rohkem kui mõnel teisel klassikaaslasel.

Koostanud E.Lillipuu,
matemaatika osakonna
pedagoogilise haru
V kursuse üliõpilane

V. Seminari teemad.

I. Klassijuhataja suunav osa pioneerirühma (komsomoligrupi) aktiivsuse tõstmisel.

1. Kuidas klassijuhataja saab abistada pioneerirühma või komsomoligrupi tööd planeerimisel?
2. Kuidas klassijuhataja saab abistada pioneerirühma koonduste läbiviimisel ja ettevalmistamisel?
3. Kuidas toetada aktiivi autoriteeti?
4. Milliseid võimalusi on pioneerirühma aktiivsuse tõstmiseks?
5. Kuidas aktiveerida kehakultuurialast tööd pioneerirühmas?
6. Klassijuhataja abi komsomoli aruandluskoosoleku ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

II. Poliitinformatsioon klassijuhataajatunnis.

1. Ülevaateteema käsitlemine.
2. Probleemteemade käsitlemine.
3. Temaatiliste teemade käsitlemine.
4. Referaadid, poliitinformatsioon.
5. Poliitinformatsiooni näitlikustamise võimalusi.
6. Poliitinformatsiooni temaatika koolis.
7. Viktoriinid e. teadmiste kontrollimise võimalusi poliitinformatsioonis.
8. IX ja X klassi temaatika.
9. Patriotismi küsimuste käsitlemine.

III. Eetilise probleemi käsitlemine klassijuhataajatunnis.

1. Klassijuhataajatunni sissejuhatav osa kõlbelise probleemi käsitlemisel.
2. Materjali kogumine ja analüüs eetilise probleemi käsitlemiseks valmistumisel.
3. Õpilaste osa klassijuhataajatunni ettevalmistami-

sel eetiliste probleemide alal.

4. Eetiliste vestluste temaatika X klassis.
  5. Silmaringi laiendavate teemade käsitlemise võtted.
  6. Kalendriliste tähtpäevadega seotud teemade käsitlemine.
  7. Kuidas viia õpilasi diskussioonini?
- IV. Õppetöö klassisisese individualiseerimise võimalusi.
1. Tööjuhendid.
  2. Referaadid.
  3. Diferentseeritud hindamise probleeme.
- V. Õpilaste teadmiste kontrolli süsteem.
1. Ainetestide kasutamine.
  2. Suuliste küsitluste kronometraaž.
  3. Suulise küsitluse süsteem.
- VI. Korra ja distsipliini olukord koolis ja selle parandamise teed.
1. Korralduste andmise ja nõuete esitamisega seotud probleemid.
  2. Distsipliin ja selle rikkumise põhjused keskkoolitundides.
  3. Distsipliin vahetunnis.
  4. Ergutuste ja karistuste kasutamine.
  5. Distsipliin matkadel ja ekskursioonidel.
- VII. Õpilaste tundmaõppimine ja iseloomustuste analüüs.
1. Kodune vestlus vanematega.
  2. Vestlus õpilastega kodus.
  3. Õpilaste tundmaõppimine klassivälises töös, ainetundides.
  4. Dokumentatsiooni analüüs. Katsete osa õpilaste tundmaõppimisel.

1. Klassi tundmaõppimise meetodid.
2. Klassi karakteristika analüüs.
3. Klassi tundmaõppimise programm.

1. Lastevanemate komitee tegevus.
2. Klasside lastevanemate seminarid.
3. Kontakt lastevanematega N koolis.
4. Lastevanemate üldkoosolekute sisustamine koolis.
5. N kooli lastevanemate ühe aasta loengutemaatika analüüs.

1. Kutsevaliku juhendi nõuded.
2. Kutsevaliku aluste õpetamise vormid ja meetodid.

Esitatakse grupijuhile praktika viimasel päeval.

```

Kooli direktor (nimi, eesnimi) . . . . .
Õppealajuhataja (nimi, eesnimi) . . . . .
Vanempioneerijuht (nimi, eesnimi) . . . . .
Õpetajad (nimi, eesnimi). . . . . klass ...
      . . , . . . . . klass ...
Klassijuhataja (nimi, eesnimi) . . . . .

```

Kuulatud tunde:

- a) oma erialal . . . . .
neist õpetaja tunde . . . . .
kaaspraktikantide tunde . . . . .
- b) teistes ainetes . . . . .
neist õpetaja tunde . . . . .
kaaspraktikantide tunde . . . . .
- c) klassijuhatajatunde . . . . .
neist õpetaja tunde . . . . .
kaaspraktikantide tunde . . . . .

Antud tunde:

. . . . . klassis . . . . tundi;
. . . . . klassis . . . . tundi.

Kokku . . . . tundi.

Antud klassijuhatajatund . . . klassis . . . . .19 ..a.
teemal . . . . .

Täidetud järgmised klassivälised ülesanded (missugu-
ne üritus, millal toimus, missuguses klassis, missugusel
teemal):

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

Tartus, ... 19 .. a.

. . . . .

Praktikandi allkiri